

Dagthema: 'Met hart, ziel en verstand'

Overweging 29 oktober 2017 – Marc van de Giessen

Lector: Ellen

"... Spreek jezelf uit, zorg voor elkaar en jezelf.

*Maar we moeten dus met alles wat we in ons hebben,
de macht over de ander voorkomen.*

Met ons hart, ziel en verstand. Zoals Bonhoeffer schreef:

"Zowel geloof als liefde heeft vrijheid nodig, allebei kan je niet opleggen ..."

Eerste lezing: Deuteronomium 6:1-9

Tweede lezing: Jeremia 31:31-34

Derde lezing: Mattheus 22:35-40

Openingsgebed

Wij zijn hier bij elkaar in de Naam van de
Eeuwige,
die is, was en komt.
En van Jezus van Nazareth, die in zijn
menszijn
het goddelijke op deze wereld bracht.
En van de Geest, die haar liefdevolle energie
door ons heen blaast,
zodat wij – vervuld met licht en liefde –
mens kunnen zijn op aarde.

Lied

Bas v.d. Bent / Traditioneel Basisgroep Alkmaar

Ik wens jou vrede, gegroet ben jij
en wie je ook bent wees welkom hier.
Gegroet ben jij, gegroet ben jij,
ik wens jou vrede gegroet ben jij.
Gegroet ben jij, gegroet ben jij
en wie je ook bent wees welkom hier!

Welkom en inleiding

Lied

Huub Oosterhuis / Tom Löwenthal

1.Koor 2.Allen

Herschep ons hart, heradem ons verstand,
dat wij elkaar behoeden en doen leven.

Maak ons tot uw gemeente,
wees de stem die ons geweten wekt.

Verberg u niet, verberg u niet.

Eerste lezing uit Deuteronomium 6 : 1 – 9

‘De Eeuwige uw God, droeg mij op u al deze geboden te geven, die u moet gehoorzamen in het land dat u spoedig zult binnentrekken en waar u zult leven. Het doel van deze wetten is dat u, uw kinderen en uw kleinkinderen de Eeuwige, uw God, eer bewijzen door al zijn aanwijzingen uw leven lang op te volgen. Als u dat doet, hebt u een lang en voorspoedig leven in het vooruitzicht.

Daarom, Israël, luister goed naar elk gebod en gehoorzaam het nauwgezet, zodat het u goed zal gaan en u vele kinderen zult hebben. Als u deze geboden gehoorzaamt, zult u een groot volk worden in een heerlijk land dat overvloeit van melk en honing, net zoals de God van uw voorouders het u heeft beloofd.

Israël, luister: de Eeuwige is onze God, de Eeuwige is één. Heb de Eeuwige, uw God, lief met heel uw hart, en geheel uw ziel en al uw krachten. En u moet de geboden die ik u vandaag geef, voortdurend in gedachten houden. U moet ze uw kinderen inprenten en erover praten als u thuis bent of buiten loopt. Ja, ook tijdens het opstaan en naar bed gaan. Bind ze aan uw hand, draag ze op uw voorhoofd en schrijf ze op de deurposten van uw huis en op de poorten van uw steden.

Tweede lezing uit Jeremia 31:31-34

De dag zal komen – spreekt de Eeuwige – dat ik met het volk van Israël en het volk van Juda een nieuw verbond sluit, een ander verbond dan ik met hun voorouders sloot toen ik hen bij de hand nam om hen uit Egypte weg te leiden. Zij hebben dat verbond verbroken, hoewel ze mij toebehoorden – spreekt de Eeuwige.

Maar dit is het verbond dat ik in de toekomst met Israël zal sluiten – spreekt de Eeuwige: Ik zal mijn wet in hun binnenste leggen en hem in hun hart schrijven. Dan zal ik hun God zijn en zij mijn volk. Men zal elkaar niet meer hoeven te onderwijzen met de woorden: “Leer de Eeuwige kennen,” want iedereen, van groot tot klein, kent mij dan al – spreekt de Eeuwige. Ik zal hun zonden vergeven en nooit meer denken aan wat ze hebben misdaan.

Lied

Huub Oosterhuis

Hoor je mij,
Voor mij geen ander dan jij,
Bij jou alleen ben ik veilig.
Godheid had mij in haar macht,
Offers eiste zij, bloed. Ik heb ze gebracht.
Haar grote namen waaiden voorbij,
De jouwe niet, die is hier, op mijn lippen.

Hoor je mij, Voor mij geen ander dan jij,
Bij jou alleen ben ik veilig.
Enige die ik nog ken,
Alles ben je me, erfdeel en beker,
Lieflijke oorden vielen mij toe,
Mijn hart klimt in mij,
Mijn geest wordt wijd:
Jij verkoopt me niet, voor geen prijs,
Voor geen ander.

Hoor je mij,
Voor mij geen ander dan jij,
Bij jou alleen ben ik veilig.

Derde lezing volgens Mattheus (22:35-40)

Eén van hen, een godsdienstleraar, nam het woord. "Meester, wat is het belangrijkste gebod in de wet van Mozes?"

Jezus antwoordde: "Heb de Eeuwige, uw God, lief met heel uw hart, ziel en verstand. Dit gebod is het eerste en het belangrijkste. Het tweede, even belangrijke gebod is: 'Houd net zoveel van uw medemens als van uzelf.' Deze twee geboden zijn de basis van de hele wet en de profeten."

Overweging

Hashtag #Metoo ging als een razende rond op twitter en facebook afgelopen 2 weken. Er was een enorme reactie naar aanleiding van het wangedrag van Hollywoodproducent Harvey Weinstein.

Machtsmisbruik is blijkbaar niet van vroeger. Het zit diep in ons systeem verankerd.

Als je je wil 'kan' opleggen aan de ander, dan is de verleiding blijkbaar groot om die te gebruiken. In alle volken, in alle tijden. Maar macht is het tegenovergestelde van liefde. Dat is de overtuiging van Dietrich Bonhoeffer, de Duitse predikant en verzetsheld, zo schrijft schrijft in een gedicht in 'Verzet en overgave';

Zowel geloof als liefde heeft vrijheid nodig, allebei kan je ze niet opleggen.

Want zowel geloof als liefde kan alleen groeien en zich verdiepen in vrijheid en vertrouwen. Uiteindelijk blijft zowel geloof als liefde een geheim.

Liefde en geloof laten zich niet dwingen. En toch gebiedt God liefde- zoals we net in de lezing hebben gelezen. Heb de Eeuwige, uw God, lief met heel uw hart, en geheel uw ziel en al uw krachten. Heb God lief met je hele hebben en houden. Hoe zit dat nou? Kan God dat opleggen? En hoe ontspruit dat geloof dan? Is er een vonk die geloof en liefde in ons ontsteekt?

Liefdesgebod van Mozes

Het was Mozes die kwam met dit gebod. Na de 10 leefregels gegeven te hebben aan het volk in ballingschap, zei die; Heb God lief met je hart, ziel en je verstand. In het Hebreeuws staat er een woord 'verstand' dat ook vertaald kan worden met vermogen; je 'geestelijk, lichamelijk en financieel. Met je hele hebben en houden dus.

Dat lijkt dus een tegenstelling. Mijn gebod is; Heb me lief. In de liturgievergadering hebben we dit besproken. Dit naar aanleiding van Bart Jan die stelt dat God en Liefde voor elkaar vervangen kunnen worden. Heb de Liefde lief. Met huid en haar. Met alles wat je in je hebt.

God in ons van Jeremia

Na Mozes kwam Jeremia toch met een vervolg gebod. Een nieuw verbond. De belofte van het volk was verbroken. Het was ze niet gelukt. Jeremia profeteert; Luister volk van God. De Eeuwige heeft zijn wet in je hart gelegd.

Je kan God in je binnenste vinden. God heeft zijn wet, zijn gebod, in ons hart gegrift. Het Goddelijk mysterie is in ons. Blijkbaar moet je voor Gods wet naar binnen keren en ruimte geven.

God spreekt in ons binnenste, dat is een gewaarwordingsproces. Je moet je bewust zijn dat God van binnenuit werkt. De profeet Jeremia zegt. Als je je binnenste laat spreken dan spreekt het Goddelijk mysterie zelf. Best een revolutionaire tekst. Jeremia geeft nieuwe betekenis aan het liefdesgebod van Mozes.

Heb lief van Jezus

En Jezus....die borduurt eigenlijk verder op Mozes en Jeremia. De liefdesgebod moet je zien dat het gebod van liefde in ons harten gegrift is. Heb de Eeuwige, uw God, lief met heel uw hart, ziel en verstand. 'Houd net zoveel van uw medemens als van uzelf.' Deze twee geboden zijn de basis van de hele wet en de profeten."

In de liefde naar God moeten we God ook de vrijheid en ruimte geven. We kunnen mogen hem niet opsluiten en onze wil opleggen. Om te geloven met hart, ziel en verstand moeten we vooral liefdevolle mensen zijn.

Je wil niet opleggen

God is niet te vinden in macht en dwang. Niet in regels en dogma's. Geloof en liefde is niet te vinden in macht en dwang. Je kan het niet opleggen. Als je in vrijheid de Liefde ruimte biedt, dan kan het groeien en verdiepen.

Ik denk aan Jezus' gebed in de avond voor zijn lijden, hij bidt; "niet mijn wil, maar uw wil geschiedde". Zelfs Jezus legde zijn wil niet op. Er was innerlijke ruimte om met hart, ziel en verstand te kunnen lief te hebben en geloven.

In liefde zijn in de Duif

Wat betekent dit liefdesgebod voor ons? Weg met macht, welkom aan liefde. Hashtag; #God spreekt in ons geweten. Er ligt een godsontmoeting in deze bewustwording en levensgevoel; Mag ieder dan zijn eigen geloof hebben en eigen waarden koesteren? Als het zo individueel wordt, dan kunnen we nooit universele rechten van de mens bepalen. Kunnen we nooit opstaan tegen onrecht en nooit meewerken aan een wereld waar brood, recht en liefde is voor ieder mens. Regels hebben we nodig.

God spreekt en wordt door iedereen anders begrepen. Met dit verschil dat we kunnen zien wat liefde is- en wat niet. Haat is niet het tegenovergestelde van liefde, het is macht wat het tegenovergestelde is van liefde. Zodra iemand zijn mening oplegt aan de ander. Zodra er sprake is van machtsmisbruik, dan moeten we ons afvragen; is dit God die spreekt? Liefde en geloof laat zich niet dwingen.

Spreek jezelf uit, zorg voor elkaar en jezelf. Maar we moeten dus met alles wat we in ons hebben, de macht over de ander voorkomen. Met ons hart, ziel en verstand. Zoals Bonhoeffer schreef: "Zowel geloof als liefde heeft vrijheid nodig, allebei kan je niet opleggen".

Dat wens ik ons dus met hart, ziel en verstand. Dat wij als geloofsgemeenschap elkaar onze wil niet zullen opleggen en de liefde ruimte geven.

Hashtag #letloverule

Moge het zo zijn.

Pianomuziek

Inleiding op de geloofsbelijdenis

Ik zag vorige week op straat een jonge moeder met kinderwagen in paniek de favoriete knuffel van haar kind zoeken. Deze knuffel was niet zomaar een knuffel. Misschien kan je objectief bedenken dat het een stinkend popje was. Maar die knuffel gaf *echt* genegenheid en veiligheid voor haar kind. En het was kwijt.

Kinderen laden betekenis op aan knuffels zodat zij zich goed en veilig voelen. De knuffel heeft een transcendente lading.

Misschien werkt een geloofsbelijdenis voor ons hetzelfde als die knuffel. Elke week opnieuw zoeken we woorden om betekenis op te laden aan het woordje God in ons leven. God is nu eenmaal groter dan ons voorstellingsvermogen. Méér dan een belijdenis kan beschrijven. Maar het helpt *echt* ons om goed en veilig te voelen.

Ik nodig jullie uit om staande te op te lezen. Ontbreekt het je aan geloof, sta dan toe dat anderen in jouw naam geloven.

Geloofsbelijdenis

Ik geloof in God,
Geest, Liefde, Beginsel van alle dingen.
Ik geloof dat God in mij is
en dat ik ben in Hem.

Ik geloof dat het ware welzijn van de mens
bestaat in het volbrengen van Gods wil.
Ik geloof dat het vervullen van Gods wil
ten goede komt aan mij en alle mensen.

Ik geloof dat God wil
dat alle mensen van hun naasten houden
en zo met anderen omgaan
als zij ook zelf behandeld zouden willen worden.

Ik geloof dat de reden waarom wij leven
eenvoudigweg is, dat wij groeien in liefde.
Ik geloof dat deze groei in liefde
de grootste kracht is
om het Rijk van God te vestigen op aarde.
Dan zal er een nieuwe ordening zijn
waarin menselijkheid, waarachtigheid en
solidariteit zullen heersen.
Amen.

Allerzielen

Aansteken van wierook

Dat het vele goede
waarin onze overledenen groot waren,
ons mag blijven inspireren,
oproepen en sterken.
Wat in hen edel was en schoon
roept ons op
om het verder ook goed te doen
en te volharden.

Pas dan kunnen opnieuw opkijken,
uitkijken, de levensdraad opnemen,
licht zien,
niet in ons verdriet stikken.
Maar, kracht in onszelf ontdekken.
Opstaan en verder gaan.
Weer meewerken
aan een betere wereld
aan de voltooiing van Gods schepping.

Mogen het gemis van onze geliefden
en onze gebeden
opstijgen naar U, Eeuwige.
Zoals deze wierook opstijgt naar U.
Gedenken wij de namen van de mensen
die ons voor zijn gegaan

.....
Mogen zij rusten in vrede.

Mogen de herinneringen aan hen nooit vergeten worden.
Zij hebben ons gevormd en gemaakt wie we nu zijn.

Lied

Huub Oosterhuis / Bernard Huijbers

Soms breekt uw licht
in mensen door, onstuitbaar,
zoals een kind geboren wordt.

Gedenk de mens
die wordt genoemd uw kind,
uw koninkrijk, uw licht.

Geen duisternis
heeft ooit hem overmeesterd,
geen duisternis
heeft ooit hem overmeesterd.

Gedenk ons die als hij
geboren zijn, eens en voorgoed,
die uit zijn mond
uw naam hebben gehoord,

die moeten leven
in de schaduw van de dood,
die moeten leven
in de schaduw van de dood

hem achterna. (4x)

Intenties die werden opgeschreven in het groene boek

Gezongen tafelgebed

Huub Oosterhuis / Bernard Huijbers

voorzang:

Die naar mens'lijke gewoonte
met een eigen naam genoemd werd
toen hij in een ver verleden
werd geboren, ver van hier,

allen:

die genoemd werd: Jesjoe, Jezus,
zoon van Jozef, zoon van David,
zoon van Jesse, zoon van Juda,
zoon van Jacob, zoon van Abram,
zoon van Adam, zoon van mensen,
die ook zoon van God genoemd wordt,
heiland, visioen van vrede,
licht der wereld, weg ten leven,
levend brood en ware wijnstok,
die, geliefd en onbegrepen,
werd bewaard in taal en teken
als een eeuwenoud geheim,
als een wachtwoord doorgegeven,
als een vreemd vertrouwd verhaal,
die een naam in mijn geheugen,
die de stem van mijn geweten,
die mijn waarheid is geworden:
hem gedenk ik hier en noem ik,
als een dode die niet dood is,
als een levende geliefde,
die gekozen heeft te leven
voor de armsten van de armen,
helpman, reisgenoot en broeder
van de allerminste mensen,
die, ten dage dat hij rondging
door de dorpen van zijn landstreek,
mensen aantrok en bezielde,
hen verzoende met elkaar,
die niet steil en ongenaakbaar,
niet hooghartig, als een heerser,
maar in knechtsgestalte leefde,
die zijn leven voor zijn vrienden

voorzang:

prijsgaf, door een vriend verraden,
die, getergd tot op het kruis,
voor zijn vijand heeft gebeden,
die, van God en mens verlaten
is gestorven als een slaaf,

allen:

die gestrooid is in de akker
als het kleinste van de zaden,
die daar wacht een lange winter
in de stilte van de dood,
die als graan geoogst zal worden,
die als brood gedeeld wil worden
om in mensen mens te worden,

die, verborgen in zijn god,
onze vrede is geworden,
onze ziel tot rust gekomen,
die ons groet vanuit zijn verte,
die ons aankijkt van dichtbij,
als een kind, een vriend, een ander,
hem gedenk ik hier, hem noem ik
en beveel hem bij je aan,
als je levende geliefde,

voorzang:
als de mens die naast je is.

Nodiging

Wat er ook in de loop van de eeuwen rond dat eenvoudige ritueel gespeculeerd mag zijn, wij proberen het te verstaan en vorm te geven naar zijn oorspronkelijke bedoeling:

als teken van bereidheid tot gemeenschap over taalgrenzen en scheidsmuren heen;
bereidheid je levenskracht, je tijd, je geld te delen met hen die geen deel van leven hebben;
en dat wij ons verplichten aan dat visioen van een wereld waar brood en liefde genoeg is voor allen.

Het visioen tot ritueel gelouterd, verdicht tot een gebaar tegen honger, geweld, noodlot - en waarin wij te kennen geven dat wij horen bij dat verhaal over onvoorwaardelijke liefde, het verhaal over Jezus van Nazareth.

Moge het delen Van dit brood ons sterken in de hoop dat een nieuwe wereld komen zal waar brood en recht en liefde is -genoeg voor allen .

Iedereen is van harte welkom, want alles is gereed.

Breken en delen van brood en wijn

Lied

Huub Oosterhuis / Antoine Oomen

Niemand heeft U ooit gezien.
Liefde is uw naam.

Brood des levens heet die knecht
die uw kind genoemd wordt:
Jezus, kind uit Nazareth.

Liefde, zegt Gij, is te doen.
Werk in ons dat wij U doen.
Licht ons op dat wij U zien.

Dat wij leven wat geleefd moet.
Dat wij doen wat moet gedaan:
recht voor ieder mensenkind,

brood voor ieder kind van mensen,
vrede en een nieuwe wereld -
en de dood zal niet meer zijn.

Slotgedachte - Vonk

Een dwaas wilde smid worden. Hij bouwde een werkplaats, kocht een blaasbalg, een hoop ijzer, een aambeeld en enkele hamers. Maar het ijzer wilde niet gloeien. Wat hij ook probeerde, de vuurplaats bleef koud. Toen ging hij naar de rabbi en vroeg advies.

De rabbi zei; Je denkt alles te hebben om smid te zijn, maar het wezenlijke mis je; de vonk.

Onze Vader

Huub Oosterhuis / Tom Löwenthal

Onze Vader verborgen,
uw naam worde zichtbaar in ons.
Uw koninkrijk kome op aarde,
Uw wil geschiede.
Een wereld, met bomen tot in de hemel,
waar water, schoonheid en brood,
gerechtigheid is en genade

waar vrede niet hoeft bevochten,
waar troost en vergeving is
en mensen spreken als mensen,
waar kinderen helder en jong zijn,
dieren niet worden gepijnigd,
nooit één mens meer gemarteld,
niet één mens meer geknecht.

Doof de hel in ons hoofd,
leg uw woord op ons hart,
breek het ijzer met handen,
breek de macht van het kwaad.

Van U is de toekomst kome wat komt.
(laatste regel herhalen)

Activiteiten en informatie

Slotlied

Jan van Opbergen / Jan-Willem van de Velde

Geef alle ruimte aan de liefde,
in haar leeft God zich naar ons toe.
Vergeef het kwaad aan wie ons grieve,
de liefde wordt een mens niet moe.
Zij zal de dood nog overleven,
geen water blust haar vuren uit,
zij blijft ons tot elkander keren,
tot alle angst is uitgeluid.
Zij blijft ons tot elkander keren,
tot alle angst is uitgeluid.

Hoe zal een mens ooit overleven?
Wat moet hij aan met eeuwigheid?
Door liefde wordt het ons gegeven,
voorbij te zien aan dood en tijd.

Want wie vandaag weet te beminnen,
denkt niet: 'Hoe zal het morgen zijn?'
Het blijft een eeuwig herbeginnen,
tot wij voorgoed geboren zijn.
Het blijft een eeuwig herbeginnen,
tot wij voorgoed geboren zijn.

Zegenbede

De zegeningen van de lucht,
de zegeningen van de aarde,
de zegeningen van de zee
over degenen die wij liefhebben
en over ieder menselijke familie.
Over de gaven van de lucht,
de gaven van de aarde,
de gaven van de zee

God zij voor jou
om jou de rechte weg te tonen.
De Geest zij naast jou
om jou te beschermen.
God zij achter jou
om jou te bewaren
voor de arglist van de bozen
en onder jou
om jou op te vangen
wanneer je valt
en jou uit de valstrik te bevrijden.

De Geest zij in jou
om jou te troosten
als je treurig bent
en zij om jou heen
om jou te verdedigen
als anderen je aanvallen,
God zij over jou
om jou te zegenen.

Zo zegene jou de goedgunstige God.
Amen.

Na de viering ben je van harte welkom voor een kopje koffie of thee en een goed gesprek!

